

Bagatel, i hvert Fald naar man ser paa det som en Reform af Folkekirken og specielt den københavnske Kirke. Men det er alligevel et stort Principsspørgsmaal, hvorpaa dette Lovforslag hviler. Jeg nærer i hvert Fald for mit Vedkommende ikke nogen Tvivl om, at hvis et Forslag som dette var fremkommet i Begyndelse af 50'erne eller 60'erne, vilde det have givet Anledning til en endog meget mere udførlig Behandling end den, der er bleven det til Del her i Dag.

Naar man læser i Rigsdagstidenden de Forhandlinger, der have været førte i 50erne eller 60erne eller 70erne om kirkelige Spørgsmaal, vil man jo se, at disse Spørgsmaal hos Tingets Medlemmer vække langt større Interesse og kalde langt flere Talere frem end andre Spørgsmaal af verdslig Natur eller militær Natur eller hørende til andre Omraader af vort Samfundsliv. De kirkelige Spørgsmaal interesserede Bondevennerne, interesserede Mænd som Tscherning, Gleeurup og J. A. Hansen, og de interesserede dem, fordi Kirkespørgsmaalene stod i uløselig Forbindelse med mange af de vigtigste Samfundsspørgsmaal. Det er, synes jeg, ikke af Vejen i hvert Fald her at minde om, at det danske Folketing en Gang med meget kritiske Blikke har set paa ethvert Forslag til eller Forsøg paa at gøre Folkekirken fastere eller strammere. Jeg siger, det er ikke af Vejen at minde om, at man en Gang endog med megen skarp Kritik har mødt ethvert Forslag og Forsøg i Retning af at kitte Kirke og Stat nøjere sammen. Den Del af Tingets Medlemmer, der hørte Venstre til, Bondevennerne, og navnlig de, der stode i Spidsen for Bondevennerne, det var de Folk, der ivrigst, skarpest og mest energisk lagde sig i Selen, hvor det drejede sig om at bremse Kirkens Krav og Fordringer paa Borgerskabet, enten der nu var Tale om at kræve Bidrag af Staten eller af Kommunerne. Og hvorfor? Hvorfor vare Bondevennerne saa ivrige imod, at Kirken skaffede sig Midler og Magt? Det var, fordi de havde en klar Forstaaelse af de Erfaringer, de havde indhøstet; derfor stillede de sig kritisk til Kirkens Fordringer.

Er der noget, som i dette Land alle Dage har været Genstand for Kritik fra Borgerskabets Side og navnlig fra Bøndernes Side, er det Kirken, og alt, hvad der har med Præstepenget at gøre. Nu er der Landboere, endog frisindede Landboere, der vistnok ere foragede over, at vi øve Modstand mod dette Forslag, disse Præste-, Degne- og Klokkerpenge. Men

der var en Tid, da de Folk, som nærmest repræsenterede Landboerne, netop gik imod saadanne Forslag, hvor de saa ligesom vi paa denne Sag og forstode, at Præstesækken bliver aldrig fuld, den vil altid spærre Gabet op, selv om man stopper nok saa meget i den. Gaa vi tilbage i Tiden, ville vi finde, at der Gang efter Gang er blevet rejst den heftigste Modstand mod at give til Kirkerne og Præsterne. Er der noget, der er betonet gennem de forskellige Tider fra frisindede Folks Side, er det det, at Forholdet mellem Præst og Menighed bør være et rent frivilligt Forhold, og er der noget, man fra frisindet Side har været mod, er det dette, at man gennem Lovgivningen tvinger Borgerskabet til at skatte til Kirken og Præsterne.

Den Mand, som i Løbet af de 3 sidste Menneskealdre vel nok har øvet den største, mest gennemgribende og afgørende Indflydelse paa Udviklingen af det kirkelige Liv her i Landet, nemlig Grundtvig, den Mand, som vistnok for mange ærede Medlemmers Vedkommende er deres Herre og Mester, den Mand, som de sikkert i Ærbødighed bøje sig for, og hvis Minde staaer højt anskrevet, denne Mand, Grundtvig, har netop saa fuldt som nogen krævet Frihed. Grundtvig har ikke alene krævet Frihed for Bønderne, Frihed for det kirkelige Liv paa Landet, men Grundtvig tog ogsaa Stilling, hvor Talen var om at paa-ligne Københavns Befolkning Præstepenget. Grundtvig siger i en Afhandling om dette Spørgsmaal — jeg skal tillade mig at oplæse det ganske kort: „Nej, baade Tiende og Præstepenget ere nok nu saa forhadte, som de vel kunne blive, saa hvor Statskirken skal bestaa ret længe, kommer man vist til at lønne dens Embedsmænd af Statskassen, men er der noget, som kan forsone Mængden med Tiende og Præstepenget og vilde udsone den med Statskirken i det hele, da er det ene og alene Sognebaandets Løsning.“ Grundtvigs Stilling og Udtalelser ved saa mange forskellige Lejligheder viser, at han saa netop i dette Forhold mellem Kirke og Stat den allerstørste Fare for en fri og kirkelig Udvikling, og Grundtvig hævdede og hævdede med Rette, at jo nøjere man knyttede Stat og Kirke sammen, desto mere Hykleri og Øjentjeneri vil der følge deraf.

Jeg vil derfor sige til ærede Medlemmer, inden de stemme for dette Lovforslag, at de maa vel betænke, om de ikke ved at stemme for dette Forslag yderligere bidrage til at fremme Hykleri inden for den danske Folkekirke og Stat; jeg synes,